

مفهوم القصاص في الإسلام

Al Khutbah 36

So Bandingan ko Kitas (Qisas) sii ko Islam

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهِدْيِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ... وَبَعْدُ:

فِيآبَادِ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحُرِّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَى بِالْأُنثَى
(البقرة ١٧٨)

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastānuhu wa nastagfiruh, wa na’ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a’malinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash’hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash’hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa salallama wa alā ālihi wa sahabihi wa manihtadā bihad’yihī ilā yawmidd dīn wa ba’du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta’ālā fil Qur’ānil Karīm:

Yā ayyuhalladīna āmanu kutiba alaykumul qisāsu fil qatlā al hurru bil hurri wal abdu bil abdi wal unthā bil unthā. (Al Baqarah 179)

Manga oripn o Allāh, so oriyan o bantog tano ko Allāh [s.w.t] ago so pangni tano sa kapakaslang ko Nabi tano a Mohammad [s.a.w] ago so manga pamiliya niyan ago so manga sahabah niyan ago so langowan a Muslim, na omiyog so Allāh [s.w.t] na pamagosayin tano imanto ankai a bandingan ko Kitas sii ko Islam. Giyankai a bandingan na adn a pangkatan iyan a mala ko parinta Islamiyyah ago so kapphagingd o manga Muslim.

Takikn tano sa ginawa tano a so kiya-adna o Allāh [s.w.t] ko manosiya sa piyakalawan iyan ko langowan o kaadn iyan, na khaonga oto a so langowan a siyap ago linding a mala na mapmbagian ankai a kaadn a makalalawan, sabap roo na hiyaram iyan so kapamono ago so langowan a galbk a phakabinasa ko kaoyagoyag o manosiya sa datar o kinisogoon iyan sa kasakawa on ago so kapagadati ron.

Misabap san na pindiogod o manga Ulama ko agama ago so kitab so manga kokoman a khaadn ko oriyan o kitana o kapamono a skaniyan so Kitas ago so diyat.

Sa inosay o manga Ulama ankoto a ptharoon a *Jinayat* a skaniyan na ngaran a madakl o *Jinayah* a aya maana niyan na skaniyan so kapamabai ko lawas odi na tamok odi na maratabat o taw. Sa bithowan o manga Ulama so kitab a miyamosay ko kapamabai ko lawas o taw sa kitab a *Jinayat*. Na bithowan iran so kitab a miyamosay ko kapamabai ko tamok ago so maratabat o taw sa kitab *Al Hudud*.

So kapamabai ko lawas o manosiya na khawajib iyan so kitas, odi na kabgay sa tamok, odi na kabgay sa kifarat.

Sa miyaompong so kadandan o manga Muslim ko kiyaharam o kapamono sa daa kabnaron, sa aya dalil oto na pd ko Qur'an ago so Sunnah. Pitharo o Allāh [s.w.t] a:

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ (الأنعام ١٥١)

Go oba niyo bonoa so ginawa a so hiyaram o Allah (so kabonoa on) inonta bo o nggolalan sa kabnar (Al An'am 151).

Go pitharo o Nabi [s.a.w] a: Di khahalal so rogo o taw a Muslim a giiniyan zaksian a daa tuhan a rowar ko Allah ago mataan a sakn na sogo o Allah inonta o misabap sa tlo btad: So taw a mizina a skaniyan na muhsan (miyakapangaroma sa miya ona) Go so miyono sa ginawa a daa kabnar iyan, ago so taw a inibagak iyan so agama niyan (a Islam) sa mimblag ko sagorompong (giyoto so taw a mimurtad).

Amay ka mamono so taw sa daa kabnar iyan na go ron miyapatot so kikitasn on, na pnggolalan so bitikan o kakitas. Sa miyaopakat so manga Ulama sii ko kiyapakanggolalan o kitas sii ko kiyapakapatay a pithibaba amay ka malimod so manga sarat iyan, sabap ko katharo o Allāh [s.w.t] a:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحُرِّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ
وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ (البقرة ١٧٨)

Hay so miyamaratiyaya inipaliyogat rkano so kitas sii ko miyangabobono, so maradika na ikhitas on so miyakapatay ron a maradika, so oripn na ikhitas ko miyapatay niyan a oripn, na so babay na kitas ko miyapatay niyan a babay.

(Al Baqarah 178)

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (البقرة ١٧٩)

Go pitharo o Allah [s.w.t] a:

Go adn a rk iyo (ko kanggolalan o kitas) a kaoyagoyag hay manga lalantas i pamikiran, ka an kano makapananggila (Al Baqarah 179).

Aya maana a kiyaadn o kaoyagoyag ko kanggolalan o kitas, na kagiya so taw a khabaya mamono na anda i katokawi niyan sa o pamono na ikhitas ko biyono iyan, na phakatarg ko bantak iyan a kaphamono iyan, na misabap roo na miyaadn so kaoyagoyag ka miyalinding iyan a ginawa niyan ago so taw a mbonoon iyan sa da siran mamatay, sa pd anan ko ongangn o Qur'an a biyaloy niyan so kitas a kapatay a kaoyagoyag sabap ko kharombaanan iyan ko kakhitaplkn o manga taw ko pamikiran iran a kapamono ka an iran malinding a ginawa iran ko kakhikitas iran ko miyapatay ran.

Manga oripn o Allāh, giyankanan a kitas na rinayagan o kaontol o Allāh [s.w.t], sa kagiya so taw na miyamono sa piyakada iyan so kaoyagoyag o salakaw ron sa pithibaba iyan na aya kaontol na kasambian iyan ankoto a kaoyagoyag a piyakada iyan, na daa khisambi iyan on na phakadaan mambo so kaoyagoyag iyan sa indatar ko taw a miyapatay niyan ka an siran makaplagid sa btad a playa siran matay. Sa giyankoto a kabnar ko kakitas na sabap ko kiyapatay o miyabono o miyamono na so manga tonganay o miyabono na khitogalin kiran so kabnar ko kathontota ko kitas sa kokoman oto o Islam.

Sa miyakaoma so Sunnah o Rasūlullāh [s.a.w]: Sa so kabnar ko kakitas na rk o manga dadazg o miyabono sa kabnar iran a kazamili iran ko kinggolalann iran ko kitas ago so ba iran dn

karila odi na komowa siran sa diyat, na so karila sa libri na aya makallbi. Sabnar a piyanothol o Abu Hurayrah a so Nabi [s.a.w] na pitharo iyan a:

Sa taw a adn a mabono a madazg iyan, na skaniyan na makapzamili sa dowā: Adn oto a komowa sa diyat na adn pman a komitas (piyanothol o Sagorompong a manga pahahadith).

Pitharo o Allāh [s.w.t] a:

فَمَنْ عَفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبِعْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدِّءْ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ (البقرة ١٧٨)

Sa taw a karilaan phoon ko pagari niyan sa nganin (a kitas sa ba dn phakadiyat) na onoti niyan so mapiya ago tonaya niyan (so diyat) ko khirk on sa nggolalan sa mapiya. (Al Baqarah 178).

Manga oripn o Allāh, di khitana o wali o miyabono so kitas odi malimod so manga sarat a pat a siran so:

1. Mabaloy so miyabono a mapapalihara i rogo', sa kna o ba skaniyan halal i rogo' ko kabona on, ka aya kiyanggolalan o kitas na siyap ko manga rogo' o ba pakatogaa, na so taw a hiyalal so rogo' iyan na da a kaziypa on, sa o bonoa o Muslim so kafir a giimakithidawa ko manga Muslim, odi na murtad ko da niyan pn kathawbat odi na miyono sa mizina a kharajam, na daa khisogat on a kitas ago diyat ogaid na khataazir skaniyan amay ka ininggolalan iyan oto a daa sogoan on o Imam o manga Muslim.
2. Mabaloy so miyakapatay a kiyabaligan a adn a akal iyan, ka kagiya so kitas na siksa a mapnd a di khapakay so kitanaan on ko taw a da kabaligi ago so pmbthangn ka kagiya so kiyapakapatay ran na marororan sa di ran mababantak.
3. So kaadn o kapakandatar o miyakapatay ago so miyabono iyan sa pangkatan ko masa a kiyapakapatay niyan, aya maana niyan na mlagid siran sa agama ago so kamamaradika ago so kao-ooripn, sa di mabaloy so miyakapatay a makallbi a di so miyapatay niyan sabap ko kay-islami ron ago so kamamaradika iyan.
 - Sa di khikitas so Muslim ko kafir sabap ko katharo o Nabi [s.a.w] a: *Di khikitas so Muslim ko kafir (piyanothol o al Bukhari ago so Abu Daud).*
 - Go di khikitas so maradika ko oripn, sabap ko Hadith a piyanothol o Ahmad a: *Pd ko sunnah a di ikitas so maradika ko oripn.*
4. So kada o khoyaptaan o kambawata, sa so ama na di khikitas ko kabonoa niyan ko wata iyan, mapia pn i kiyapakaporo iyan, ago mapiya mambo i kiyapakababa iyan, ko kasaromag iyan ko wata iyan, sabap ko Hadith a: *Di ikhitas so loks ko wata iyan.* Sabap sankanan a Hadith na khatndo iyan so kalalankap o dalil sa Qur'an ko kiyawajiba niyan ko kitas, sa phakaliyo ron so ama amay ka mapatay niyan so wata iyan a di ron khikitas. Ogaid na so wata na o mabono iyan so loks iyan na khikitas on, sabap sankoto ayat a inisogo iyan so kitas.

Anda i kalimod ankai a manga sarat a pat na miyakhabnar o wali o miyabono so kabnar ko kakitas.

Manga oripn o Allāh so kiyapakanggolalana ko kitas na kadadalman sa limo ko manga taw ago siyap ko manga rogo' iran, sa datar o kiyatharoa on o Allāh [s.w.t] a adn a madadalm ko kanggolalan o kitas a kaoyagoyag. Sa pimorkaan so taw a gii niyan tharoon a zisii ko kinggolalan o kitas so kapanalimbot ago kabibinatangi ago katgas, a giyankai a manga taw na da iran ilaya so karata o pinggolawla o miyamono ko kiyabonoa niyan ko miyapatay niyan a angiyas a da a kabnaron a miyakabinasa skaniyan ko kaphagingd ago miyakabitowann sa manga karoma a babay

ago miyakailo sa manga moriyataw a manga roroni a wata ago miyakabinasa sa walay. Sa giyankai a manga taw na ipkhalimo iran so marata i ongar na di ran ikhapdi so kiyambabaan, na so morka na sii ko akal iran ago sii ko manga ginawa iran a di siran khokom sa kaontol.

Pitharo o Allāh [s.w.t] a:

أَفْحَكُمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ (المائدة ٤٠)

Ba so kokoman a jahiliyyah na aya iran phanontotn, o antai taw a lbi a mapiya i kokoman a di so Allah, sa pantag sa pagtaw a tomatankd. (Al Ma'idah 40).

So kakitas na kaontol a pnggalbkn o taw a kiyabinasaan odi na so wali niyan sa ithana iran ko taw a miyakapatay sa datar o kinitanaan iyan ko galbk iyan a marata. Sa aya hikmah roo na so kabolongi ko rarangit ankoto a manga taw a kiyabinasaan o miyakazala, sa inisogo oto o Allāh [s.w.t] ka an marasng so manga taw a manga rarata i lalag a phamabaan iran so salakaw kiran. Sa phakitaaman iyan ko miyakapatay so masakit a datar o miyagdam o miyapatay niyan, a o makanggolalan anan na khaadn a khasiyap iyan so kaoyagoyag o manosiya sa khada so manga sabap a kapkhada o kaoyagoyag iran.

Sa odi anan makanggolalan na so piyatayan na zaop siran sa sadn sa masaot iran a madazg o miyakapatay na pagimatayin iran mambo sa pantag sa kasaop. Na phakala so kabinasaan ko ingd sa khirampat so daa kimamaniya iyan ko rido na aya khaolawla na mlangkap so marata ko kaoladan ko ingd na kharambit so agama a khabinasaan ka daa makaphagamal amay ka so ingd na babankitn a rido ko giikambonoay o dowa makambabala.

Manga oripn o Allāh, giyanan so manga sarat o kapnggolalan o kitas, ogaid na adn mambo a manga sarat o taw a pnggolalan ko kitas a patot a masiyap ago malimod ko da pn kitana o kitas a siran so:

1. Mabaloy so taw a pnggolalan ko kitas a kiyapaliyogatan, maana miyaka-idad ago makatatanod, amay ka so khikabnar ko kitas na da kabaligi odi na pmbthangn odi na so sabagi kiran amay ka madakl siran na datar oto na di khapakay o ba tanaan o manga wali ran so kitas, ka di khakowa so hikmah ko kitas sa wajib a manayaw so kapiya o pmbthangn ago so kabaligi ko maito i omor, sa tharonkoon so miyakapatay sa taman sa misampay siran ko masa a khapakay a mitana iran so kitas sa so dn so ginawa iran.

Giyankanan a btad na miyanggolawla ko masa a Muawiyyah sa daa somiyanka on ko manga Sahabah a minipmasa-i niyan.

2. So kaopakot o manga taw a khikabnar ko kitas sa palaya siran mangni ko kitas, sa di khapakay o ba aya bo a mangni ron na so sabagi kiran sa di ron pd so sabagi, kakagiya so kithanaan iran ko kitas na kabnar a kapag-pdaan iran langon. Sa so da kabaligi na khanayaw a kabaligi ron ago so migagayib na khanayaw a makaoma ago so pmbtha-ngn na khanayaw a makapiya. Na amay ka adn a matoon kiran a rominila ko kitas apiya sasakataw na khada so kabnar ko kakitas sa khitogalin so kabnar ko kakowa sa diyat sa mlagilagid siran on.
3. Mabaloy so kinggolalann ko kitas a da dn a karido a khaadn ko oriyen iyan a phoon ko kominitas, ago daa marambit o kitas a kabinasaan iyan a pd a kabnar. Sa amay ka so ikhitas na babay a maogat na khitarg so kitas sa taman sa di makambawata so babay, ka o kitasn ko kao-ogot iyan na phatay so wata iyan a di pd ko rido na giyanan na kapanalimbot ko Islam. Go giyanan i piyakanggolalan o Rasūlullāh [s.a.w] a kokoman a apiya so taw a kharajam na daan a makapmbawata ago maphakasoso niyan so wata iyan na amay ka gomnk somoso na go ron bo pnggolalan so sikasa odi na kitas.

Amay ka ithana so kitas na paliyogat a kadarpaan o Imam o manga Muslim odi na so akila niyan sa siran i pnggolalan on sa pakanggolalann iran ko kitab.

So gomaan a pagosarn a datar o pdang na patoray a mabaloy a magarang a phamitas, sabap ko katharo o Nabi a:

وَإِذَا قَاتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ (أخرجه مسلم)

Igira miyono kano na phiyapiya-i niyo so bontal o kabono (piyakambowat o Muslim).

So kithanaan ko kitas na aya dn a kaontrol na o khagaga na datar dn o kinitanaan on o miyakapatay ko miyapatay niyan, sa o miyotol sa lima so miyamoto na go niyan bo bonoa so biyono iyan na izowa on a photolan sa lima oriyen iyan na go bo mbonoa ka an makaplagid so pinggolawla niyan ko kithanaan on sii rkaniyan. Sa giyanan i pinggolawla o Rasūlullāh [s.a.w] ko manga taw a inikitas iyan a so dn so okit a kiyabono iran na aya kiran mambo kiyabonoa ka an maadn so kaontrol.

Amay pman ka di khaparo na khabono skaniyan sa nggolalan sa pdang a magarang, odi na gomaan a mabagr a datar o timbak a magaan a kaphatay niyan.

Manga oripn o Allāh, giyankaya a kapakanggolalana ko kitas na siyap o Islam ko kalilintad o kaphagingd ago so kamapiyaan iyan, ka langowan a ingd a di ron mipng-golalan ankanan a bitikan, na masosogat a bankit a morka ka oman i isa a kiyabinasan na phlobaan iyan i kapakasaop iyan, sa di niyan dn pnayawn so bagr o parinta niyan, ka kagiya katawan iyan a so kokoman o parinta niyan na di niyan khabolongan so kasosokhayaw o gani niyan ago so rarangit iyan.

So pman so manga ingd a Islam sa doniya a gii ron inggolalan so kokoman o Allāh [s.w.t] ko manga kasalaan a pd on so kitas, na matatago on so kalilintad ago so kapakasasarig, sa tanto a maito a pkhaadn on a manga kasalaan a kapamoto ago kapamankhaw sabap ko kapkhalk o marata i lalag o ba on misogat ankanana siksa a maontrol.

Ogaid na piyakammsa a so manga ingd sa doniya a jahiliyyah na katawan iran ago kasasandngan iran so kapiya o bitikan o Islam a inggolalan ko manga ingd a Muslim, na di ran pagalowin oba giyoto i manga ingd a adn a kalilintad on, sabap sa dnki ago siig a matatago kiran, ka o tharoa iran so bnar na giyoto dn i kiyatarima ayran sa so Islam na aya mapiya a atoran a ipthagompiya o doniya o manosiya, balabaw sankai a masa a kapapantagan a miyabintang on so waraan o manosiya ago lomiyawan ko kababa o binatang.

Sabap san manga Muslim na pagandisann iyo so kapiya o agama niyo ago di niyo znongn ko manga parinta a jahiliyyah a kabibinatangi, ka so Islam na skaniyan bo i miyatankd a phakasabt sankai a doniya a pkhigald ko kalodan o kadadag ago so kaantiyor.

Pitharo o Rasūlullāh [s.a.w] a:

Satiman bo a hudud a pakanggolalann ko isa a ingd na thomo kiran oto a di o kaorani kiran sa makapat polo ka kapipita.

Katawan a so oran na giyanan i rinayagan o limo Allāh [s.w.t] ko manga kaadn iyan, na so kanggolalan o satiman a hudud na thomo ago mapiya a di so katana o oran, sabap sa so kamapiyaan ko kapnggolalan o hudud na mala a khibgay niyan a gona ko manga taw ko kakhasiyap o kaoyagoyag iran, na so kakhawasa sa tamok a maa-adn so morka ko ingd odi na karirido-an so taw na di niyan dn khagdam i kapiya o kakhakawasa niyan.

Manga oripn o Allāh, pangnin tano ko Allāh [s.w.t] a balowin tano niyan a pd ko manga taw a pphamakin'gn iran so katharo na phagonotan iran so lbi ron a mapiya.

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādĵā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kulli djambin
fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.

DOWAA KO IKA DOWAA A KHUTBAH

Manga oripn o Allāh, mangndod tano ko **Allāh** ago magapas tano ron sa mamangni tano ron sa rila.

Ya **Allāh**, mapapadalm kami imanto sa ngkai a walay ngka sa pantag sa giiami rka kazoasoata na rilai kami ngka ago rila ingka so manga loks ami ago rila ingka so kadandan o manga muslim so miyamatay kiran ago so oyagoyag kiran,

Ya **Allāh**, pakabagr angka so paratiyaya mi rka ago ompiya ngka so btad ami sa baloy angka so imanto ami a mapiya a di so kagai ami, na so mapita ami na mapiya a di so imanto ami,

Ya **Allāh**, kalimoon ka mingka ago lindinga kami ngka sa awata kamingka ko manga sakit ago piya angka so pphangasakit rkami, ago pakabayad angka so makambabayadan rkami, na pakakhawasa angka so manga mrmr rkami, na pakandiyakat angka so manga kawasa rkami, na timo angka so kasasagomparak ami, na bagr angka so malobay rkami, na ayon ingka so manga dato ami sa aya manggalbk iran na so kamapiyaan ami ago so Islam,

Ya **Allāh**, pakadaag angka so ronda o **Islam** sa madaag ami so manga ridoay o agama ngka sa tatap angka so manga palo ami sa maydan ago bgan ka rkami a limo a makapagintaw kami ko agama ngka ago mapakatindg ami so parinta Islamiyyah ko manga poso ami a go sii ko manga ingd ami.

Ya **Allāh**, tabangi kami ngka ko kaptadmi ami rka ago so kapiya o kapzimbaami rka, Ya Allah, pakiilayin ka rkami so bnar na dograan ka rkami so kaonoti ami ron, na pakikilalan ka rkami so batal, na dograan ka rkami so kapanangilai ami ron.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Ya **Allāh**, bgi kami ngka ko doniya sa mapiya ago sii ko akhirat sa mapiya ago lindinga kami ngka ko siksa ko naraka.

Ya **Allāh**, kalimoon ka so Nabi ami a Muhammad ago so manga pamiliya niyan ago so manga sahabah niyan sa kalangolongan iran, wal hamdulillahi rabbil alamin.

Aqimus salah.....